

Sebesség, áramlás és alapvető csőtani törvények

Vida

Melinda

Enviado por Vida Melinda el 2026. 04. 24., p - 12:44

Tipo de plan de clase / proyecto

Plan de clase

Sector

Gépészet, gyártás, építőipar, vegyipar

Tema o área de aprendizaje

Sebesség, áramlás és alapvető csőtani törvények, Épületgépészeti alapmérések és fizikai alapok

Materia(s) profesional(es)

Fundamentals of building services engineering

Curso

9. évfolyam

Objetivos de aprendizaje y desarrollo

logikus gondolkodás, térlátás, összefüggések nyomás témakörben, szakmai szemlélet

Conceptos

sebesség, átlagsebesség, áramlás, térfogatáram, keresztmetszet, kontinuitás, bernoulli törvény

Herramientas necesarias

tolómérő, gumicső, időmérő, pumpa

Materiales entregados antes de la clase o para un proyecto

Nincs

Parte introductoria y preparación del plan de clase / proyecto

- interaktív anyag előkészítése
- kivetítés beállítása
- feladatok kiválasztása

Plan de desarrollo de la clase/proyecto

Bevezető: 5 perc 1x45

Motiváció - Kérdés: Mi történik ha a slagot össze nyomod - Diák válasz: gyorsabban folyik a víz

Ebből rávezetés: sebesség, áramlás

Ráhangolódás: hétköznapi példák - vízcsap, fűtési rendszer, szellőzés

Kulcskérdés: Mitől függ, hogy mennyi víz jön ki?

Megvalósítás:

1. Sebesség:

Hétköznapi példa: ha egy autó 100 métert tesz meg 10 másodperc alatt, akkor gyors vagy lassú?

Fogalom bevezetés:

- A sebesség azt mutatja meg, hogy **mennyi utat teszünk meg adott idő alatt**
- **Képlet felírása:**
$$v = s / t$$

Példa: Egy vízrészecske 10 métert halad 5 másodperc alatt.
Mekkora a sebessége?

Megoldás lépésről lépésre:

- $s = 10 \text{ m}$
- $t = 5 \text{ s}$
- $v = s / t$
- $v = 10 / 5 = 2 \text{ m/s}$
- **Válasz:** 2 m/s

Tanári kérdés:

- „Mi történik, ha ugyanannyi idő alatt több utat tesz meg?” - gyorsabb lesz
- „Mi történik, ha több idő alatt ugyanazt az utat teszi meg?” - lassabb lesz

Tanulói feladat: Egy diák 20 m-t megy 10 s alatt. $v=?$

2. Áramlás és térfogatáram:

Tanári kérdés: Ha egy vödör 10 másodperc alatt telik meg, akkor gyors vagy lassú a víz?

Fogalom:

- Térfogatáram = **mennyi víz folyik át adott idő alatt**
- **Képlet felírása:**
 - $Q = V / t$

Példa: 30 liter víz folyik ki 10 másodperc alatt.

Mekkora a térfogatáram?

Megoldás lépésről lépésre:

- $V = 30$ liter
- $t = 10$ s
- $Q = V / t$
- $Q = 30 / 10 = 3$ l/s
- **Válasz:** 3 l/s

Tanári magyarázat:

- Ha több víz folyik ugyanannyi idő alatt → nagyobb Q
- Ha kevesebb víz → kisebb Q

Fogalom:

- Csőben halad: A víz nem „csak úgy” folyik → csőben halad
- **Képlet felírása:**
 - $Q = A \cdot v$
 - A - kerfesztmetszet
 - v - sebesség

Példa: Egy cső keresztmetszete $0,02 \text{ m}^2$, a víz sebessége 2 m/s .

Mekkora a térfogatáram?

Megoldás lépésről lépésre:

- $A = 0,02 \text{ m}^2$
- $v = 2 \text{ m/s}$
- $Q = A \cdot v$
- $Q = 0,02 \times 2 = 0,04 \text{ m}^3/\text{s}$
- **Válasz:** $0,04 \text{ m}^3/\text{s}$

Tanári kérdés:

- „Mi történik, ha nő a sebesség?” - nő a térfogatáram

- „Mi történik, ha nagyobb a cső?” - több víz fér át - nő a Q

3. Kontinuitás törvénye:

Tanári bevezető: Fogjátok meg a slagot, és szorítsátok össze! Mi történik a vízzel?

Válasz: gyorsabban jön.

Fogalom:

- A víz mennyisége nem változik
- Ha kisebb a cső → gyorsabban kell folynia

- **Képlet:**

- $A_1 \cdot v_1 = A_2 \cdot v_2$

Példa: Egy cső nagyobb része:

- $A_1 = 0,04 \text{ m}^2$
- $v_1 = 1 \text{ m/s}$

Szűkebb rész:

- $A_2 = 0,02 \text{ m}^2$

Mekkora v_2 ?

Megoldás lépésről lépésre:

1. képlet:

$$A_1 \cdot v_1 = A_2 \cdot v_2$$

2. behelyettesítés:

$$0,04 \times 1 = 0,02 \times v_2$$

3. számolás:

$$0,04 = 0,02 \times v_2$$

4. $v_2 = 0,04 / 0,02 = 2 \text{ m/s}$

5. **Válasz:** 2 m/s

Tanári kiemelés:

- **kisebb cső → nagyobb sebesség**
- **nagyobb cső → kisebb sebesség**

Összegzés:

- Nem képletet tanulunk, hanem megértjük, mi történik a vízzel.”

- „A víz nem tűnik el – csak gyorsabban vagy lassabban folyik.”

Bevezető: 5 perc 2x45

Tanári kérdések, bevezetés, ismételés

Mi a sebesség képlete? Mi a térfogatáram? Mi történik, ha a cső leszűkül?

Átvezetés: Ha a víz gyorsabban folyik, akkor szerintetek a nyomás nő vagy csökken

1. Nyomás

Magyarázat:

A nyomás azt mutatja meg, hogy **mekkora erő hat egy felületre**.

Képlet:

$$p = F / A$$

- $p \rightarrow$ nyomás
- $F \rightarrow$ erő
- $A \rightarrow$ felület
- Mértékegység: Pa (Pascal)

Példa magyarázat: miért vág jobban az éles kés? Ugyanaz az erő - kisebb felület! Nagyobb a nyomás!

Épületgépész példa: víznyomás a csőben, radiátor működése, vízcsapból jövő víz ereje

Feladat: Egy 100 N erő hat egy 0,5 m² felületre.
Mekkora a nyomás?

Megoldás:

$$p = F / A$$

$$p = 100 / 0,5 = 200 \text{ Pa}$$

Válasz: 200 Pa

Feladat: Egy 200 N erő hat egy 2 m² felületre.
Mekkora a nyomás?

$$p = 200 / 2 = 100 \text{ Pa}$$

Kérdés:

- Mi történik, ha nő az erő? - nő a nyomás
- Mi történik, ha nő a felület? - csökken a nyomás

2. Bernoulli törvény

Fogalom: A víznek energiája van, és ez az energia többféleképpen jelenhet meg.”

- nyomás
- mozgás (sebesség)
- magasság

”Ha az egyik nő, a másik csökken.”

Példa csőszűkület esetén: kisebb keresztmetszet

→ nagyobb sebesség

→ kisebb nyomás

Kérdés: Egy csőben a víz hirtelen felgyorsul.
Mi történik a nyomással?

Válasz: csökken

Egyszerűen: „nyomás + sebesség + magasság = állandó”

Gyakorlati alkalmazások:

Szivattyú működése: energiát ad a folyadéknak - növeli a nyomást, mozgatja a folyadékot.

Összegzés:

- A víz energiája nem vész el, csak átalakul.”
- „Gyorsabb víz → kisebb nyomás.”
- „A szivattyú energiát ad a rendszernek.”

Interaktív kvíz kiadása

Dispositivos digitales utilizados

ChatGPT

Plan de evaluación

Az interaktív tananyag ad visszajelzést a kvíz kitöltése után.

Diferenciación

Nincs

Deberes o tarea del proyecto

Interaktív tananyagban található.

Materia(s) general(es)

fizika